

4 M Cdo 14/2011

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne **JUDr. J. G., E., S.S.**, proti žalovanej **P.**, s miestom podnikania v Č., zastúpenej JUDr. S. W., advokátkou v P., **o zaplatenie 16 096,35 Eur s príslušenstvom**, vedenej na Okresnom súde Čadca pod sp. zn. 6 C 184/2009, o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 30. augusta 2010 sp. zn. 9 Co 257/2010 takto

r o z h o d o l :

Mimoriadne dovolanie **z a m i e t a .**

Žalobkyni náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

O d ô v o d n e n i e

Žalobou podanou na Okresnom súde Čadca 18. augusta 2009 sa žalobkyňa domáhala uloženia povinnosti žalovanej zaplatiť jej sumu 16 096,35 Eur so 14,25% úrokom z omeškania od 22. decembra 2008 do zaplatenia z dôvodu, že pri vyhotovovaní súpisu majetku úpadcu zistila, že do majetku patrí aj pohľadávka úpadcu voči žalovanej v uvedenej výške a to z titulu nezaplatených faktúr za nájomné na základe zmluvy o nájme nebytových priestorov. Uvedená pohľadávka bola zaradená žalobkyňou, ako správkyňou úpadcu, do súpisu podstaty v konkurznom konaní. Žalovaná pohľadávku dobrovoľne nezaplatila.

Okresný súd Čadca rozsudkom z 29. apríla 2010 č.k. 6 C 184/2009-164 uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobkyni sumu 16 096,35 Eur so 14,25% úrokom z omeškania od 22. decembra 2008 do zaplatenia a tiež náhradu trov konania na účet správy podstaty vo výške 65,96 Eur, všetko do troch dní, keď dospel k záveru, že žalovaná na základe zmluvy o nájme nebytových priestorov z 31. augusta 2005 bola povinná platiť nájomné v dohodnutej

výške, pričom k vzájomnému započítaniu žalovaného nároku a pohľadávky uplatňovanej žalovanou voči úpadcovi podľa § 580 a § 581 Občianskeho zákonníka nedošlo. Pokiaľ žalovaná v konaní tvrdila, že spoločnosť S., a.s. doručila 2. januára 2009 faktúru č. 1/2009 na fakturovanú sumu 80 949,26 Eur, súd dospel k záveru, že žalovaná neuniesla dôkaznú povinnosť a nepreukázala, že faktúru skutočne doručila uvedenej spoločnosti, pretože zo všetkých objektívnych dôkazov, či už z evidencie odoslanej a došlej pošty ako aj zo svedeckých výpovedí pracovníčok ktoré s faktúrami pracovali, vyplýva, že takáto faktúra, o ktorej žalovaná tvrdí, že bola doručená spôsobom nepochybným, doručená nebola. Pokiaľ doručenie faktúry potvrdzuje svedok Ing. J. O., toto tvrdenie bolo vo veľkej miere všeobecné, nekonkretizoval spôsob, akým sa mala faktúra na jeho stôl dostať, ani ďalšie skutočnosti, ktoré by nevzbudzovali pochybnosti a vzhľadom na príbuzenské prepojenie svedka so žalovanou súd považoval jeho svedeckú výpoveď za nevierohodnú a doručenie faktúry za nepreukázané. Rozhodnutie o príslušenstve pohľadávky odôvodnil poukazom na ustanovenie § 365 a § 369 Obchodného zákonníka a rozhodnutie o trovách konania ustanovením § 142 ods. 1 O.s.p. a úspechom žalobkyne v konaní.

Krajský súd v Žiline na odvolanie žalovanej rozsudkom z 30. augusta 2010 sp. zn. 9 Co 257/2010 rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil s poukazom na ustanovenie § 219 O.s.p. a žiadnemu z účastníkov náhradu trov odvolacieho konania nepriznal. V odôvodnení svojho rozsudku uviedol, že súd prvého stupňa pri hodnotení jednotlivých dôkazov postupoval správne a prijal aj správny právny záver. Z predložených listinných dôkazov jednoznačne vyplýva, že žalovaná s úpadcom uzatvorila zmluvu o nájme nebytových priestorov vrátane dodatku č. 1, pričom v zmluve je vyšpecifikovaný predmet a účel nájmu, ako aj výška nájomného. Na základe tejto zmluvy boli vystavované jednotlivé faktúry na zaplatenie nájomného, ktoré zo strany žalovanej napadnuté alebo spochybnené neboli. Žalovaná v konaní tvrdila, že došlo k zániku záväzku započítaním, ktoré si voči úpadcovi uplatnila faktúrou z 2. januára 2009. Z výpovedí svedkov v konaní však vyplynulo, že táto faktúra nebola daná do účtovníctva, resp. vôbec nebola v deklarovanom termíne doručená prenajímateľovi. Súd prvého stupňa preto správne poukázal na to, že žalovaná v tomto smere neuniesla dôkazné bremeno a nepreukázala, že faktúru spoločnosti doručila, keď tvrdila, že ju odovzdala niektorej pracovníčke, avšak neuviedla konkrétnu osobu, ktorá by mohla túto skutočnosť potvrdiť. O existencii faktúry mal vedieť svedok Ing. O., avšak aj ten poprel, že by faktúru prevzal. Tak isto to popreli svedkyne, ktoré mali vo firme na starosti práve príjem a evidenciu faktúr. Aj podľa názoru odvolacieho súdu žalovaná nepreukázala, že vykonala

kompenzačný prejav adresovaný druhému účastníkovi, pretože k započítaniu nedochádza automaticky, len čo sa pohľadávky spôsobilé k započítaniu stretnú. Vyžaduje sa na to právny úkon niektorého z účastníkov záväzkového právneho vzťahu. Z jeho prejavu musí byť zrejmé, ktorá pohľadávka a v akom rozsahu sa uplatňuje na započítanie proti pohľadávke veriteľa. Zánik pohľadávky nie je možný, ak niektorá z pohľadávok vznikla až po vyhlásení konkurzu. Žalovaná hodnoverným spôsobom nepreukázala súdu, že list z 2. januára 2009 nazvaný ako započítanie pohľadávky spolu s faktúrou z 2. januára 2009 doručila spoločnosti S., a.s. Uvedený započítací prejav s predmetnou faktúrou neuvádza žalovaná ani v odôvodnení odporu proti platobnému rozkazu, v ktorom len všeobecne konštatuje, že úhrada nájomného sa vykonáva jeho čiastočným započítaním a zápočet nastáva priamo dňom splatnosti účtovanej výšky nájomného. Následne v konaní však tvrdila, že k započítaniu došlo práve listom a faktúrou z 2. januára 2009. Rozhodnutie o trovách konania odvolací súd odôvodnil ustanovením § 142 ods. 1 v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a neuplatnením si úspešnej žalobkyne náhrady trov v odvolacom konaní.

Na základe podnetu žalovanej proti uvedeným rozsudkom okresného i krajského súdu, podal mimoriadne dovolanie generálny prokurátor Slovenskej republiky. Navrhol, aby dovolací súd rozsudky oboch súdov zrušil a vec vrátil Okresnému súdu Čadca na ďalšie konanie. Podľa mimoriadneho dovolateľa bol napadnutými rozsudkami porušený zákon, pričom ochranu práv a právom chránených záujmov účastníka konania nie je možné dosiahnuť inými právnymi prostriedkami. Dovolanie odôvodnil citáciou ustanovení § 1, § 2, § 3, § 120 ods. 1, § 153 ods. 1, § 220 O.s.p. a § 35 ods. 1,2, § 580, § 581 ods. 2,3 Občianskeho zákonníka majúc za to, že sa nimi odvolací súd pri svojom rozhodovaní neriadil. Argumentoval, že konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 243f ods. 1 písm. b/ O.s.p.), keď súd nevenoval dostatočnú pozornosť výsluchu svedka P. H. a Ing. J. O. a tiež jednotlivým ustanoveniam zmluvy o nájme nebytových priestorov týkajúcich sa vzájomného započítania pohľadávok. Nestotožnil sa s právnym názorom odvolacieho súdu, že k započítaniu vzájomných pohľadávok nedošlo. Uviedol, že zmluva o nájme nebytových priestorov okrem úpravy nájmu obsahovala aj ustanovenia riešiace vzťah medzi vynaloženými investíciami žalovanou do rekonštrukcie nehnuteľnosti k platbám dohodnutého nájomného. Poukázal na jej článok III., podľa ktorého sa úhrada nájomného vykonáva čiastočným započítaním, ktorý nastáva dňom splatnosti účtovanej výšky nájomného a v zmysle článku V. predmetnej zmluvy splatnosť a výška pohľadávok predstavujúcich investície žalovanej do rekonštrukcie, bola podmienená ich

odsúhlasením prenajímateľom, keď podľa § 581 ods. 3 Občianskeho zákonníka dohoda o započítaní môže byť aj ústna. Uviedol, že vôľa prenajímateľa a žalovanej ako nájomcu čo do vzájomného započítania ich vzájomných pohľadávok bola v článku III. nájomnej zmluvy prejavovaná určite a rozhodujúcim je, aby nároky na započítanie boli k započítaniu spôsobilé, čo je v danom prípade splnené. Výška budúcej predpokladanej pohľadávky uplatnenej k započítaniu nemusí byť v dobe uzatvárania takejto dohody ešte celkom presne známa. Podstatné je, že ide o pohľadávku, ktorá je určená (i dodatočne) objektívne. V danej veci je tento predpoklad splniteľný buď na základe vierohodných prvotných dokladov o výške nákladov vynaložených na rekonštrukciu, v prípade sporu aj znaleckým posudkom alebo cestou dohody účastníkov o urovnaní nárokov do tej doby sporných. S poukazom na článok V. zmluvy o nájme generálny dovolateľ uviedol, že k vzájomnému započítaniu nárokov z nájomného a z vynaložených investícií dôjde až na základe odsúhlasenia investícií nájomcu (t.j. už vynaložených nákladov na rekonštrukciu) prenajímateľom a týmto momentom je 22. december 2008, keď došlo zo strany prenajímateľa k písomnému schváleniu výšky investícií v sume 2 438 677,49 Sk a keď vo vzťahu k prenajímateľovi sa stali splatnými z dôvodu ich uznania (§ 558 Občianskeho zákonníka). Uviedol, že listina z 22. decembra 2008 odkazuje na zmluvu o nájme nebytových priestorov z 31. augusta 2005 a jeho dodatku č. 1 z 1. septembra 2007, z ktorých vyplýval účel tohto úkonu, ktorým je objektívna identifikácia záväzku prenajímateľa pre možnosť jeho započítania. Momentom odsúhlasenia investícií vynaložených do rekonštrukcie nehnuteľnosti prenajímateľom sa pohľadávka žalovanej stala určitou už aj do jej výšky, keďže z hľadiska titulu plnenia bola určitá od vzniku právneho vzťahu a súčasne i zrelou pre jej započítanie so splatnými pohľadávkami na nájomnom, ako aj pre ďalšie pohľadávky na nájomnom, ktoré by vznikli v budúcnosti za podmienky trvania nájomného vzťahu, v čase nastania ich splatnosti. Z výpovede svedka P. H. vyplynulo, že predmetom rokovania 22. decembra 2008 bolo i vzájomné započítanie pohľadávok, ktorej skutočnosti súd pozornosť nevenoval. Konajúce súdy tak dospeli k nesprávnemu záveru o existencii právneho nároku žalobcu predstavujúceho pohľadávky na nájomnom za prenájom nebytových priestorov, keďže dôsledne na zistený skutkový stav neaplikovali ustanovenia § 580 a nasl. Občianskeho zákonníka upravujúceho zánik záväzkov ich započítaním.

Žalobkyňa písomné vyjadrenie k mimoriadnemu dovolaniu generálneho prokurátora nepodala.

Žalovaná sa vo vyjadrení k mimoriadnemu dovolaniu stotožnila s dôvodmi dovolania a poukázala na svoje stanovisko v predmetnej veci z 15. februára 2010 doručené súdu prvého stupňa pred prvým pojednávaním vo veci samej.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací rozhodujúci o mimoriadnom dovolaní (§ 10a ods.1 O.s.p.), po zistení, že tento opravný prostriedok podal generálny prokurátor Slovenskej republiky (§ 243g O.s.p.) na základe podnetu účastníka konania (§ 243e ods. 1 O.s.p.) na dovolacom súde v lehote jedného roka od právoplatnosti rozhodnutia súdu, proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 243f ods. 1 a 2 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 243a ods. 1 O.s.p.) preskúmal napadnuté rozsudky súdov nižších stupňov v rozsahu podľa § 243i ods. 2 v spojení s § 242 ods. 1 O.s.p. a dospel k záveru, že tento opravný prostriedok nie je dôvodný.

V zmysle § 243f ods. 1 O.s.p., mimoriadnym dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie súdu za podmienok uvedených v § 243e, ak

a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237,

b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,

c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci.

Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom dovolania, ale i v mimoriadnom dovolaní uplatnenými dôvodmi (§ 242 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 243i ods. 2 O.s.p.). Obligatórne (§ 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 242 ods. 1 O.s.p.) sa zaoberá procesnými vadami uvedenými v § 237 O.s.p. a tiež tzv. inými vadami konania, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

Vzhľadom na uvedenú zákonnú povinnosť Najvyšší súd Slovenskej republiky predovšetkým skúmal, či v konaní nedošlo k takýmto vadám. Vady uvedené v § 237 O.s.p. neboli generálnym prokurátorom tvrdené a ich existencia v konaní o mimoriadnom dovolaní ani nevyšla najavo.

Mimoriadne dovolanie ako dovolací dôvod uvádza, že konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 243f ods. 1 písm. b/ O.s.p.) v dôsledku nedostatočného venovania pozornosti pri výsluchu svedka P. H. a Ing. J. O., a že

rozhodnutie okresného súdu a rozhodnutie krajského súdu spočívajú na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p.) v dôsledku nesprávneho posúdenia zániku záväzkov ich započítaním.

Podľa § 132 O.s.p., dôkazy súd hodnotí podľa svojej úvahy, a to každý dôkaz jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti; pritom starostlivo prihliada na všetko, čo vyšlo za konania najavo včítane toho, čo uviedli účastníci (§ 132 O.s.p.).

Vadou konania v zmysle citovaného ustanovenia § 243f ods. 1 písm. b/ O.s.p. môže byť akákoľvek vada konania (t.j. porušenie ustanovení zákona upravujúcich konanie od začiatku až po jeho právoplatné skončenie), ak spĺňa súčasne podmienku, že mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Nestačí teda, že len mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie, ako je to upravené pri dôvodoch v zmysle § 205 ods. 2 písm. b/ O.s.p. To, či a kedy mala daná vada za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, závisí vždy od posúdenia konkrétneho prípadu. Za inú vadu konania sa spravidla považuje najmä porušenie ustanovení o dokazovaní, a to tým, že súd vôbec nezisťoval skutočnosti rozhodujúce pre posúdenie veci aj napriek tomu, že boli tvrdené a na ich preukázanie boli navrhnuté dôkazy, porušenie ustanovenia o vykonávaní jednotlivých dôkazných prostriedkov (napr. osoba, ktorá mala byť vypočutá ako svedok, bola vypočutá ako účastník konania, svedok nebol o svojich povinnostiach riadne poučený, dôkaz listinou bol vykonaný v rozpore s § 129 O.s.p. a pod.), nevykonanie dôkazu navrhnutého účastníkom na preukázanie rozhodujúcej skutočnosti, hoci súd následne dospel k záveru, že účastník neunesol dôkazné bremeno, odklon odvolacieho súdu od skutkových záverov súdu prvého stupňa bez zopakovania dôkazov alebo doplnenia dokazovania, či nesplnenie poučovacej povinnosti.

Inou vadou v zmysle § 243f ods. 1 písm. b/ O.s.p. nie je samotné hodnotenie dôkazov nižšími súdmi, keďže v dovolacom konaní nemožno toto hodnotenie preskúmať (por. R 42/1993). Hodnotenie dôkazov totiž môže robiť len súd, ktorý ich vykonal. Zásada voľného hodnotenia dôkazov vyjadruje, že záver, ktorý si sudca urobí o pravdivosti či nepravdivosti tvrdených skutočností vzhľadom na poznatky získané z vykonaných dôkazov, je vecou vnútorného sudcovho presvedčenia a jeho logického myšlienkového postupu. Medzi skutočnosťami, ktoré boli účastníkmi tvrdené a ktoré boli predmetom dokazovania musí sudca už od začiatku dokazovania rozlíšiť tie, ktoré sú vôbec pre spor rozhodné. Z týchto rozhodných skutočností potom môže vylúčiť tie, o ktorých medzi účastníkmi nebol spor.

Podstatou zistenia skutkového stavu veci je teda úsudok sudcu o tom, ktoré z rozhodných a sporných skutočností sú pravdivé, t.j. ktoré z nich bude považovať za preukázané poznatkami získanými vykonaním jednotlivých dôkazov. Zákon nepredpisuje a ani dobre nemôže predpisovať pravidlá, z ktorých by malo vychádzať ako hodnotenie jednotlivých dôkazov, tak hodnotenie ich vzájomnej súvislosti. Je tomu tak preto, že hodnotenie dôkazov je zložitý myšlienkový proces, ktorého podstatou sú jednak čiastkové, jednak komplexné závery sudcu o vierohodnosti poznatkov získaných vykonaním dôkazov, ktoré sú potom podkladom pre záver o tom, ktoré skutočnosti účastníkmi tvrdené má súd preukázané a ktoré tak tvoria zistený skutkový stav.

Základom hodnotiaceho postupu sudcu by okrem ľudských a odborných skúseností mali byť pravidlá logického myslenia, ktoré tradičná logika formuluje do základných logických zásad. Ide o zásadu totožnosti, ktorá vyžaduje, aby sa v určitej úvahe zachovával rovnaký význam použitých výrazov, zásadu výlučného sporu, ktorá vyžaduje, že v tom istom čase a za tých istých podmienok nemôže zároveň platiť nejaké tvrdenie a jeho protiklad, zásadu vylúčenia tretieho, podľa ktorej z dvoch protikladných tvrdení musí byť jedno pravdivé a zásadu dostatočného dôvodu, ktorá vyžaduje, aby každé pravdivé tvrdenie bolo dostatočne odôvodnené.

Vierohodnosť určitého poznatku získaného vykonaním konkrétneho dôkazu a teda aj jeho význam z hľadiska dôkazu pravdivosti či nepravdivosti skutkových tvrdení, súd hodnotí jednak izolovane, jednak v porovnaní s poznatkami získanými vykonaním všetkých zostávajúcich dôkazov. V prvom prípade ide o posúdenie vierohodnosti poznatku z hľadiska druhu dôkazného prostriedku a spôsobu, akým sa podľa zákona dôkaz vykonáva. Tak napr. pri svedeckej výpovedi sudca hodnotí najprv všeobecne vierohodnosť výpovede s prihliadnutím na to, aký má svedok vzťah k účastníkom a k prejednávanej veci a aká je jeho rozumová a duševná úroveň a ďalej vzhľadom na okolnosti, ktoré sprevádzali jeho vnímanie určitých skutočností, vzhľadom na spôsob reprodukcie týchto skutočností, na chovanie pri výpovedi a pod. Poznatky, ktoré získa týmto hodnotením obsahu svedeckej výpovede, potom sudca porovná s poznatkami, ktoré získal na základe hodnotenia ostatných dôkazov a uváži, do akej miery sú tieto poznatky súladné či protichodné, vzájomne sa doplňujúce a pod. Výsledkom celkového hodnotenia dôkazných prostriedkov je záver o pravdivosti tvrdených skutočností, ktorý je podkladom pre záver o tom, či a do akej miery účastník splnil svoju povinnosť preukázať skutkové tvrdenia. Také hodnotenie dôkazov, ktoré vyznie

v záver, že pravdivosť skutkových tvrdení nemožno potvrdiť ani vylúčiť, povedie k tomu, že rozhodnutie súdu vyznie nepriaznivo pre účastníka, ktorého pravdivosť tvrdení mala byť preukázaná.

Zo zásady voľného hodnotenia dôkazov vyplýva, že na nesprávne hodnotenia dôkazov možno usudzovať len zo spôsobu, akým súd hodnotenie vykonal. Ak nemožno v tomto smere vyčítať súdu žiadne pochybenia (napr. že výsledok hodnotenia dôkazov nezodpovedá pravidlám logického myslenia, alebo že súd vzal do úvahy skutočnosti, ktoré z dokazovania nevyplynuli alebo opomenul rozhodné skutočnosti, ktoré vyšli v konaní najavo), potom nie je ani možné polemizovať z jeho skutkovými závermi, napr. namietat', že súd mal uveriť inému svedkovi, že niektorý dôkaz nie je pre skutkové zistenie dôležitý, že z vykonaných dôkazov vyplýva iné skutkové zistenie a pod. To znamená, že hodnotenie dôkazov a teda ani skutkové zistenia ako jeho výsledok z iných, než z vyššie uvedených dôvodov nemožno dovolaním úspešne napadnúť.

V prejednávanej veci je z obsahu mimoriadneho dovolania zrejmé, že generálny prokurátor uplatnil ako dovolací dôvod inú vadu konania, za ktorú označil nesprávne hodnotenie dôkazov prvostupňovým aj odvolacím súdom. Konkrétne poukázal na hodnotenie svedeckých výpovedí svedkov P. H. a Ing. J. O., ktorým súd „pozornosť nevenoval“. Z odôvodnenia rozsudku súdu prvého stupňa však vyplýva, že dostatočne vysvetlil akými úvahami sa pri hodnotení vykonaných dôkazov riadil a aké poznatky z nich vyvodil. Pokiaľ išlo o svedeckú výpoveď svedka Ing. J. O. uviedol, že tento svedok vo svojej výpovedi tvrdil, že faktúru osobne neprevzal, nevedel uviesť ako sa na jeho stole predmetná faktúra ocitla, nevedel, či faktúra bola opatrená nejakou pečiatkou alebo iným spôsobom preukazujúcim evidenciu doručenej pošty. Súd v odôvodnení rozsudku uviedol, že vzhľadom na príbuzenské prepojenie svedka so žalovanou a tiež vo veľkej miere len všeobecné, nekonkretizované tvrdenie svedka, považoval jeho svedeckú výpoveď za nevierohodnú. Pokiaľ mimoriadny dovolateľ vo svojom dovolaní namietal, že súd neprihliadol na svedeckú výpoveď svedka P. H., z ktorej má vyplývať, že predmetom rokovania 22. decembra 2008, ktorého sa zúčastnil aj svedok Ing. J. O. so žalovanou, bolo aj vzájomné započítanie pohľadávok, bolo potrebné konštatovať, že z obsahu zápisnice z pojednávania pred súdom prvého stupňa z 1. apríla 2010, na ktorom bol tento svedok vypočutý, takýto záver nemožno vyvodiť. Z predmetnej zápisnice totiž vyplýva, že na otázku žalobkyne, či na predmetnom rokovaní došlo k zápočtu pohľadávky svedok H. uviedol, že sa o tom bavili, hovorili o tom, ale **či reálne k tomu došlo,**

o tom nevie (por. čl. 79 p.v.) a na ďalšiu otázku žalobkyne, či bol na tomto jednaní dohodnutý aj postup týkajúci sa započítania nájomného oproti investíciám uviedol, že **bolo dohodnuté, že žalovaná má vystaviť započítaciu faktúru alebo započítací prejav písomne** (por. čl. 80-80 p.v.). Nemožno preto prisvedčiť mimoriadnemu dovolateľovi, že súd nevenoval pozornosť svedeckej výpovedi svedka P. H., a mal z nej vyvodiť záver, že predmetom rokovania 22. decembra 2008 bolo i vzájomné započítanie pohľadávok.

Z odôvodnenia rozsudku súdu prvého stupňa vyplýva, že dostatočne vysvetlil akými úvahami sa riadil pri hodnotení svedeckej výpovede svedka Ing. J. O. a aké poznatky z nej vyvodil a pokiaľ z výpovede svedka P. H. nevyvodil záver, že 22. decembra 2008 na rokovaní došlo k vzájomnému započítaniu pohľadávok, nemožno jeho postupu vytknúť pochybenie, pretože z jeho svedeckej výpovede takýto záver nevyplýva. Ak sa potom odvolací súd stotožnil s dokazovaním vykonaným súdom prvého stupňa a z neho vyplývajúcim vyhodnotením, nemožno ani jeho postupu vytknúť pochybenie. Prvostupňovému ani odvolaciemu súdu tak nemožno vyčítať hodnotenie dôkazov v rozpore s pravidlami logického myslenia, preto mimoriadnym dovolaním namietané skutočnosti neboli z hľadiska existencie uplatneného dovolacieho dôvodu právne relevantné. Preto dovolací súd skúmajúci existenciu iných väd konania aj z úradnej povinnosti, žiadne takéto vady, ktoré by mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci nezistil, a mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora týkajúce sa tejto (inej) vady konania považoval za neopodstatnené.

Mimoriadne dovolanie ďalej ako dovolací dôvod uvádza, že rozhodnutia okresného súdu a krajského súdu spočívajú na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p.), konkrétne v nesprávnom určení o nedostatku zániku pohľadávky započítaním.

Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

Predmetom konania bola žalobkyňou uplatnená pohľadávka na zaplatenie nájomného za nebytové priestory vo výške 16 096,35 Eur so 14,25% úrokom z omeškania od 22. decembra 2008 do zaplatenia.

Pokiaľ generálny prokurátor vytýkal súdom, že v konaní na zistený skutkový stav dôsledne neaplikovali ustanovenia § 580 a nasl. Občianskeho zákonníka upravujúceho zánik záväzkov ich započítaním, dovolací súd uvádza nasledovné :

V prejednávanej veci išlo o záväzkový vzťah medzi podnikateľmi (§ 261 ods. 1 zák. č. 513/1991 Zb., ďalej len „Obchodný zákonník“), preto treba vychádzať z právnej úpravy započítania pohľadávok, obsiahnutej v ustanoveniach § 580, § 581 Občianskeho zákonníka a § 358 až § 364 Obchodného zákonníka.

Podľa § 1 ods. 1 Obchodného zákonníka, tento zákon upravuje postavenie podnikateľov, obchodné vzťahy, ako aj niektoré iné vzťahy súvisiace s podnikaním.

Podľa odseku 2 cit. ustanovenia, právne vzťahy uvedené v odseku 1 sa spravujú ustanoveniami tohto zákona. Ak niektoré otázky nemožno riešiť podľa týchto ustanovení, riešia sa podľa predpisov občianskeho práva. Ak ich nemožno riešiť ani podľa týchto predpisov, posúdia sa podľa obchodných zvyklostí, a ak ich niet, podľa zásad, na ktorých spočíva tento zákon.

Podľa § 358 Obchodného zákonníka, na započítanie sú spôsobilé pohľadávky, ktoré možno uplatniť na súde. Započítaniu však nebráni, ak je pohľadávka premlčaná, ale premlčanie nastalo až po dobe, keď sa pohľadávky stali spôsobilými na započítanie.

Podľa § 359 Obchodného zákonníka, proti splatnej pohľadávke nemožno započítať nesplatnú pohľadávku, ibaže ide o pohľadávku voči dlžníkovi, ktorý nie je schopný plniť svoje peňažné záväzky.

Podľa § 580 Občianskeho zákonníka, ak veriteľ a dlžník majú vzájomné pohľadávky, ktorých plnenie je rovnakého druhu, zaniknú započítaním, pokiaľ sa vzájomne kryjú, ak niektorý z účastníkov urobí voči druhému prejav smerujúci k započítaniu. Zánik nastane okamihom, keď sa stretli pohľadávky spôsobilé na započítanie.

Podľa ods. 2 cit. ustanovenia, započítať nemožno premlčané pohľadávky, pohľadávky, ktorých sa nemožno domáhať na súde, ako aj pohľadávky z vkladov. Proti splanej pohľadávke nemožno započítať pohľadávku, ktorá ešte nie je splatná.

V predmetnej veci nebol sporný medzi účastníkmi nárok na zaplatenie istiny vyplývajúci zo zmluvy o nájme nebytových priestorov, uzavretej medzi prenajímateľom S., a.s. a žalovanou dňa 31. augusta 2005 a nebola sporná ani výška tohto nároku. Predmetom sporu, ako správne zamerali svoje dokazovanie súdy nižších stupňov, bolo právne posúdenie započítacieho prejavu žalovanej, ktorá tak mala urobiť 2. januára 2009 v celkovej sume 16 096,35 Eur na základe faktúry č. 1/2009 splatnej 17. januára 2009 (por. čl. 56, 57) titulom investícií vložených do predmetného objektu.

Započítanie (kompenzácia) je spôsob zániku vzájomne sa kryjúcich pohľadávok dlžníka a veriteľa. Tým odpadá dvojité splnenie vzájomných pohľadávok. Právne účinky (zánik záväzkov) nastávajú ku dňu stretnutia vzájomných pohľadávok, ak sú splnené všetky predpoklady pre započítanie.

Základným predpokladom pre započítanie je :

a/ vzájomnosť pohľadávok – musí ísť o dva záväzky medzi tými istými subjektmi, kedy veriteľ jednej pohľadávky je zároveň dlžníkom druhej a naopak,

b/ rovnaký druh plnenia – predmetom plnenia oboch pohľadávok musia byť veci rovnakého druhu, nie veci individuálne určené,

c/ spôsobilosť pohľadávok na započítanie – musí ísť o pohľadávky zo súkromnoprávneho vzťahu, nie zo vzťahu verejnoprávneho, kompenzabilné nie sú pohľadávky, ktorých započítanie je vylúčené zákonom alebo dohodou,

d/ právny úkon smerujúci k započítaniu.

K zániku záväzku započítaním nedochádza automaticky, keď sa pohľadávky stretli, ale na základe jednostranného právneho úkonu (compensatio necessaria) alebo dvojstranného právneho úkonu – dohody (compensatio voluntaria).

Ku kompenzácii podľa § 580 Občianskeho zákonníka je potrebné, aby jeden z účastníkov urobil prejav k započítaniu adresovaný druhému účastníkovi. Forma pre tento právny úkon nie je predpísaná, stačí ústny prejav. Ide o jednostranný právny úkon, pre platnosť ktorého sa vyžadujú náležitosti v zmysle § 34 a nasl. Občianskeho zákonníka. Z jeho obsahu musí byť zrejmé najmä to, ktorá pohľadávka sa uplatňuje na započítanie, **v akej výške**, proti ktorej pohľadávke veriteľa, prípadne proti ktorým z viacerých pohľadávok. Započítací prejav je možné urobiť po tom, čo sa pohľadávky stretli, teda od okamihu splatnosti tej pohľadávky, ktorá sa stala splatnou neskôr. Započítací prejav, aj keď bol urobený až po splatnosti oboch pohľadávok, má účinky spätne k okamihu stretu pohľadávok (ex tunc). K tomuto okamihu, kedy došlo k splatnosti oboch započítavaných pohľadávok, dochádza k zániku pohľadávok následkom započítania a to v rozsahu, v akom sa vzájomne kryjú. Ak je jedna z nich vyššia, zaniká len do výšky protipohľadávky, vo zvyšku zostáva naďalej v platnosti.

Nemožno považovať za správny názor vyslovený mimoriadnym dovolateľom, že k vzájomnému započítaniu nárokov z nájomného a z vynaložených investícií došlo na základe odsúhlasenia investícií prenajímateľom dňa 22. decembra 2008, kedy z jeho strany došlo k písomnému schváleniu výšky investícií vložených do objektu nájomníčkou v sume 2,438 677,49 Sk a vo vzťahu k prenajímateľovi sa stali splatnými z dôvodu ich uznania, keď z listiny z 22. decembra 2008 (por. čl. 58) vyplýva, že je tu odkaz na zmluvu o nájme nebytových priestorov z 31. augusta 2005 a jeho dodatku č. 1 z 1. septembra 2007.

Ako už bolo vyššie uvedené, započítanie pohľadávky je podmienené právnou skutočnosťou, ktorou je prejav vôle (**úkon**) započítavajúcej strany smerujúci k započítaniu. Len na základe kompenzačného prejavu nastane zánik započítavaných pohľadávok v rozsahu, v akom sa kryjú.

Zo zápisnice z rokovania z 22. decembra 2008 vyplýva (por. čl. 58), že prenajímateľ (prostredníctvom svojich zástupcov) na základe predloženého **rozpočtu** schválil výšku investície do predmetného objektu vo výške **2 438 677,49 Sk**, pričom z tejto zápisnice nevyplýva, že by žalovaná (nájomníčka) vykonala akýkoľvek **úkon smerujúci k započítaniu konkrétnej čiastky** predstavujúcej jej dlh na dovtedy nezaplatenom nájomnom od 31. augusta 2005, ktoré jej prenajímateľ účtoval pravidelne faktúrami za každé príslušné obdobie nájmu (por. čl. 11, 17-29 – zoznam neuhradených faktúr). Z obsahu podania

žalobkyne zo 16. novembra 2009 vyplýva, že žalovaná nikdy nepredložila prenajímateľovi vyúčtovanie vložených investícií do predmetného objektu (por. č.l. 40). Z výpovede žalovanej na pojednávaní pred súdom prvého stupňa dňa 1. apríla 2010 navyše vyplýva, že žalovaná od roku 2005 do roku 2008 v účtovnej evidencii svojej firmy **neevidovala** žiadne výdavky, ktoré boli spojené s realizáciou investičných prác do predmetného objektu a až pre potreby zápisu vlastníckych práv k tejto stavbe bola do jej účtovníctva zahrnutá suma rozpočtovaná odborníkom a zúčtovaná v daňovom období za rok 2009. Navyše, z výpovede svedka P. H. vyplýva, že 22. decembra 2008 reálne k započítaniu pohľadávky **nedošlo**, bol dohodnutý postup započítania taký, že žalovaná vystaví započítaciu faktúru alebo započítací prejav (por. č.l. 79 p.v., 80, 80 p.v.).

Námietka mimoriadneho dovolateľa, že k právnomu úkonu započítania došlo 22. decembra 2008 preto nemôže obstať.

Súdy nižších stupňov potom správne zamerali svoje dokazovanie na preukázanie, či a kedy žalovaná urobila voči prenajímateľovi úkon smerujúci k započítaniu, pričom vychádzal z tvrdenia samotnej žalovanej, že sa tak malo stať 2. januára 2009, kedy mala osobne doručiť do sídla prenajímateľa faktúru č. 01/2009 na sumu 80 949,26 Eur predstavujúcu investície vložené do zariadenia kaviarne (por. č.l. 56), spolu s prípisom z toho istého dňa označeného ako „Započítanie pohľadávky“ vo výške 16 096,35 Eur (por. č.l. 57). Dovolací súd považuje za potrebné na tomto mieste opätovne zdôrazniť, že z obsahu prejavu smerujúceho k započítaniu musí byť zrejmé najmä to, ktorá pohľadávka alebo viaceré pohľadávky sa uplatňujú na započítanie, **v akej výške**, proti ktorej pohľadávke veriteľa, prípadne proti ktorým z viacerých pohľadávok veriteľa.

Podľa § 45 ods. 1 Občianskeho zákonníka, prejav vôle pôsobí voči neprítomnej osobe od okamihu, keď jej dôjde.

V prejednávanej veci žalovaná tvrdila, že osobne doručila 2. januára 2009 prejav smerujúci k započítaniu pohľadávky do sídla prenajímateľa a konečná suma investície uplatňovanej na započítanie je určená faktúrou doručitou prenajímateľovi 2. januára 2009 (por. č.l. 76 p.v.). Súd prvého stupňa na otázku doručenia tejto písomnosti vykonal dôkladné dokazovanie nielen listinnými dôkazmi (o.i. predložením evidencie došlej a odoslanej pošty

za obdobie od 22. decembra 2008 do 5. januára 2009 – por. č.l. 82-83), ale aj výsluchmi svedkov (zamestnancov prenajímateľa).

Písomný prejav vôle je doručený druhému účastníkovi v okamihu, kedy sa ocitne vo sfére jeho dispozície, ibaže zákon stanoví určitý spôsob doručovania. Písomnosť sa ocitne vo sfére dispozície druhého účastníka tým, že získa možnosť zoznámiť sa s jej obsahom. Nie je pritom nevyhnutné, aby sa druhý účastník skutočne s obsahom prejavu vôle zoznámil. Rozhodujúce je, aby mal objektívnu možnosť obsah písomnosti poznať.

Občiansky ani obchodný zákonník nepredpisuje doručenie zásielky obsahujúcej právny úkon smerujúci k započítaniu do vlastných rúk druhého účastníka. Takúto zásielku je možné druhej strane doručiť akýmkoľvek spôsobom, ktorým sa dostane do sféry jej dispozície, teda aj osobným odovzdaním. V prejednávanej veci žalovaná tvrdila, že zásielku odovzdala osobne v sídle prenajímateľa príslušnej pracovníčke v miestnosti, kde sa nachádzali účtovníčky, ktorá svojim podpisom prevzatie faktúry potvrdila. Žalovaná nevedela identifikovať osobu, ktorej faktúru odovzdala a vykonaným dokazovaním v konaní bolo preukázané, že podpis na faktúre majúci potvrdzovať jej prevzatie nepatrí žiadnej pracovníčke prenajímateľa a doručenie faktúry spolu so započítacím prejavom nevyplýva ani z knihy doručenej a odoslanej pošty. Žalovaná tak neuniesla ju zaťažujúce dôkazné bremeno, pretože z vykonaného dokazovania nemožno vyvodit' záver, že žalovaná listinu obsahujúcu jej prejav vôle na započítanie pohľadávky vo výške 16 069,35 Eur skutočne osobne 2. januára 2009 doručila do sídla prenajímateľa a iný spôsob doručenia ani netvrdila.

Potrebné bolo potom uzavrieť, že oba sudy správne posúdili otázku vzájomného započítania pohľadávky a ustanovenie § 580 a nasl. Občianskeho zákonníka na prejednanú vec aplikovali správne, keď dospeli k záveru, že nedošlo k započítaniu pohľadávky jednostranným právnym úkonom žalovanej (tzv. *compensatio necessaria*) a tým k zániku jej záväzku, pretože v konaní nepreukázala, že úkon smerujúci k započítaniu doručila druhému účastníkovi.

Z dôvodov vyššie uvedených dospel Najvyšší súd Slovenskej republiky k záveru, že ani druhý argument generálneho prokurátora, že rozhodnutia súdov nižších stupňov spočívajú na nesprávnom právnom posúdení veci v zmysle § 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p., neobstojí.

Vzhľadom na to Najvyšší súd Slovenskej republiky jeho opravný prostriedok zamietol podľa § 243b ods. 1 O.s.p. v spojení s § 243i ods. 2 O.s.p. ako nedôvodný.

Dovolací súd nepriznal v dovolacom konaní úspešnej žalobkyni náhradu trov konania proti žalovanej, ktorá úspech nemala (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p., § 142 ods. 1 O.s.p.), pretože si trovy v tomto konaní neuplatnila.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 28. mája 2012

JUDr. Eva S a k á l o v á, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia : Bc. Patrícia Špacírová